REFORMA

# List otwarty do nauczycieli plastyki dotyczący konsultacji w sprawie zmiany podstawy programowej z plastyki w szkole podstawowej

## Drodzy Nauczyciele plastyki!

Pani Kurator Oświaty powierzyła mi ważną funkcję. Zostałam powołana na koordynatorką przedmiotową ds. konsultacji podstaw programowych w zakresie plastyki. Jestem nauczycielką tego przedmiotu i doradcą metodycznym.

Do tej pory żadna władza w Polsce zajmująca się oświatą nie prowadziła otwartej dyskusji w sprawie podstawy programowej. Teraz mamy okazję wypowiedzieć się.

Sztuka, na równi z literaturą i filozofią, jest skarbnicą ludzkich wartości. To sprawia, że staje się źródłem humanizmu - także dla najmłodszych. Poza tym jest dziedziną działalności ludzkiej mającą realny wpływ na dobrostan człowieka wynikający z poczucia sensu istnienia i działania, zaspokajania wyższych potrzeb.

Język sztuki jest uniwersalny i zrozumiały. Jest sposobem przekazywania wartości. A zatem edukacja przez sztukę jest naturalną drogą do rozumienia, akceptacji, a nawet afirmacji różnych kultur, tradycji, punktów widzenia - rozumienia idei wielokulturowości. To tu, na lekcjach plastyki, kształtuje się TWÓRCZY człowiek. I nie chodzi o kształcenie artysty czy pięknoducha. Doświadczając procesów twórczych na lekcji, w bezpiecznym miejscu, człowiek uczy się, JAK być twórczym. Tę wiedzę i doświadczenie przeniesie w dorosłym życiu na swoje życiowe decyzje, w tym zawodowe.

W nowej podstawie połóżmy nacisk na wspieranie twórczości dzieci i młodzieży, ich samodzielności i sprawczości. Ważniejsze niech będzie codzienne doświadczanie procesu twórczego niż końcowy, estetyczny efekt ich pracy. Sztuka nie może być miejscem nauczania „jedynie słusznych" treści, tworzeniajedynie „ładnych" obrazków. Niech będzie raczej polem do eksperymentowania, a więc i bezpiecznym miejscem doznania porażki, którą można zamienić w sukces. Niech będzie przestrzenią rozmowy o świecie, o wartościach, sztuce, także własnej; miejscem zadawania filozoficznych pytań, przestrzenią do porozumienia. Rozmowę powinno się włączyć jako stały element lekcji. Wartości zaproponowane w Profilu Absolwenta, takie jak - wolność, odpowiedzialność, wspólnota, szacunek, prawda, dobro, piękno - mogą być w sposób naturalny przekazywane i kształcone dzięki sztuce oraz twórczości. Odpowiednio sformułowane cele operacyjne wskażą nam drogę przekazywania tych wartości, pokażą sposoby i metody działań nauczycielskich. Szczególne miejsce i czas należy poświęcić projektowaniu lekcji i aktywności adresowanych do młodzieży w wieku dojrzewania. Jest to trudna i zaniedbana często dziedzina. Psychologia opisuje bowiem ten wiek jako wiek kryzysu twórczego. Jednak wielu nauczycieli zaprzecza istnieniu tego kryzysu. Wskazują na niedostosowanie treści, form i aktywności artystycznych do ekspresji młodych ludzi, nieuwzględnianie młodzieńczego buntu, potrzeby definiowania na nowo znanych wcześniej wartości.

Stwórzmy kanon dzieł sztuki, który pomagałby nauczycielom w podejmowaniu decyzji, jakie treści pokazywać uczniom i jak sprawić, by stawały się dla nich zrozumiałe. Nie chodzi o tradycyjne nauczanie historii sztuki. Poprzez poznanie, zrozumienie i przeżywanie największych dzieł sztuki polskiej i światowej damy dzieciom dostęp do wartości, które te dzieła niosą.

Tworząc nową podstawę programową warto przeanalizować ilość godzin poświęconych na kulturę, sztukę, muzykę, teatr. Niezrozumiałą jest decyzja w istniejącej obecnie podstawie programowej zakończenia edukacji artystycznej w siódmej klasie szkoły podstawowej, by potem w szkole średniej, zależnie od decyzji dyrektora, powrócić do niej na chwilę lub nie powracać wcale. Brak tu myślenia systemowego,

procesowego, które powinno dotyczyć całego czasu pobytu dziecka w szkole - od pierwszej do ostatniej klasy. Kognitywna funkcja sztuki coraz częściej zajmuje miejsce w dyskusjach, to funkcja, która pozwala przede wszystkim na lepsze poznanie otaczającej odbiorcę rzeczywistości. Może warto też powrócić do idei artystycznych zajęć fakultatywnych, które istniały w gimnazjum i były wysoko oceniane przez uczniów, rodziców i nauczycieli. Warto przyjrzeć się rozwiązaniom stosowanym w systemach edukacji w innych krajach, gdzie ilość godzin przeznaczanych na edukację artystyczną jest dużo większa (Austria, Francja, Lichtenstein, Włochy)

Należy też podjęć refleksję nad systemem oceniania aktywności ucznia na lekcji plastyki. Wszak jeśli potraktujemy działania dziecka jako proces twórczy, jako jego wypowiedź w języku sztuki, musimy zmienić obecny hierarchiczny system oceniania. Jak bowiem ocenić twórczość? Wielu nauczycieli już to zmienia, ale większość ulega presji systemów szkolnych i dostosowuje się do nich.

Celem naszym jest wypracowanie spójnego dokumentu uwzględniającego współczesne potrzeby edukacyjne i rozwój kompetencji artystycznych uczniów.

Przeanalizujmy obecną podstawę programową i przemyślmy, co warto pozostawić.
Zastanówmy się nad korelacją międzyprzedmiotową.
Wiem, że czas jest bardzo krótki. Czekam na propozycje do 15 lutego 2025. Przed nami ferie zimowe. Żywię jednak nadzieję, że w tak ważnej dla naszego artystycznego środowiska sprawie jest to niezmiernie istotne. Chodzi bowiem o rozwój tych, którzy będą po nas.

Proszę wszystkich o udział w ankiecie:
https://www.kuratorium.wroclaw.pl/category/ksztalcenie-i-wychowanie/reforma-programowa-konsultacje/

Zachęcam do przystąpienia do grupy na Facebooku: ZNAK –Zespół Nauczycieli Aktywnych Kreatywnie. Jest to nowa grupa adresowana głównie do zaangażowanych edukatorów artystycznych z Dolnego Śląska. Można dzielić się swoimi doświadczeniami i czerpać inspiracje od innych. Nasza grupa może być również panelem dyskusyjnym w sprawie zmian w podstawie programowej. Zamieszczajcie, proszę, posty i komentujcie.

Czekam na Wasze propozycje, sugestie, przemyślenia. Proszę, przesyłajcie je do mnie na adres:
plastyka-reforma@kowroc.pl

BĄDŹMY W KONTAKCIE!

Z poważaniem
Krystyna Bajon
koordynatorka przedmiotowa
ds. konsultacji podstaw programowych
w zakresie plastyki.